

«ЗДРАВНЕ» излиза три пѣти въ мѣсець: на 1-о, 10-о и 20-о число. Цѣната му е за година десетъ лева въ България и двѣйсетъ лева за въ странство. — Абонатитъ се адресиратъ направо до редакцията, въ гр. Варна, същевременно като предплатятъ съ почтенскій записъ или бонъ (а не въ марки). — Обявления се приематъ съ плата по 30 стот. за единъ рѣдъ петитъ.

ЗДРАВНЕ

За вѣтка напечатана въ «ЗДРАВНЕ» оригинална статия редакцията плаща по петъ стотинки за вѣткѣй рѣдъ. — За промѣняване адреситъ на спомоществателя се плаща 40 стотинки, безъ които адреса не се промѣнява. Заявления за неполучаването на вѣткѣй бонъ трѣба да се правятъ не по-късно съдѣ получаването на слѣдующий бонъ; въ противенъ случай се оставатъ безъ послѣдствие.

ОБЩЕДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВѢСТНИКЪ

Per noctem ad lucem!

Отъ мрака къмъ свѣтлина!

СЪДЪРЖАНИЕ: Паразитарната теория на заразителнитъ болѣсти. Изъ лекцията на проф. Н. Р. Таргановъ. — Отношение на обществото къмъ мѣкаритиъ. — Таблица на непраздността. — Изкавитъ ржѣ. Отъ проф. А. Валента. — Новъ способъ на спание. — Смѣсь. — Обявления.

Паразитарната теория на заразителнитъ болѣсти.

Изъ лекцията на проф. Н. Р. Таргановъ.

Общитъ възгледове, които съществуватъ по настоящемъ въ науката относително заразителнитъ или инфекционнитъ болѣсти, съ придобиване на най-новитъ времена, безъ да се глѣда на това, че тѣзи болѣсти съ свойствени на човѣчеството още отъ най-старитъ времена. Въ старо време на заразителнитъ болѣсти глѣдали като на единични явления отъ отравяние и не съ ги обземали съ единъ общъ възгледъ, който привежда всичкитъ форми на заразителнитъ болѣсти къмъ единъ источникъ, а именно — къмъ живитъ организми, които се развиватъ, размножаватъ и съ способни да преминаватъ отъ едно тѣло въ друго.

Като причина за възраждането на тѣй нарѣчената паразитарна теория съ послужили много явления, забѣлѣзани въ животното и растителното царства, безсѣмѣнно отъ паразитарно произхождение. Болѣстѣта на картофа и разнитъ оводня, епидемическото измирание на мухитъ презъ есенята и много други явления, безсѣмѣнно, съ послѣдствие отъ дѣятелността на глѣбницитъ (паразити). Още по рѣшително напреднала паразитарната теория, когато вече било гвърдо установено обяснението на пѣкон

накожни болѣсти у човѣка, особено на трихинозата¹⁾, съ настаниването въ тѣлото на микроорганизмитъ. Послѣдователно е било доказано и установено паразитарното произхождение на повечето заразителни болѣсти, каквито съ сополивицата, лонната пѣлка, коремния тифъ, оспенката (възвратния тифъ), холерата, охтиката и т. н. и е намѣрено, че всичкитъ тѣзи болѣсти се предизвикватъ отъ микроорганизмитъ. Относително другитъ болѣсти, като лещенката, скарлатината, гърлоболѣтъ (дифтеритъ) и др., ако още и да не е установено положително паразитарното имъ произхождение, по има голѣма вѣроятностъ, че тѣ и въобще всичкитъ заразителни болѣсти се обясняватъ съ проникването въ тѣлото на опредѣленитъ болѣстнотворни микроорганизми.

Микроорганизмитъ — възбудители ли съ или само съжитници на болѣститъ? Въ литературата съществуватъ два възгледа по този въпросъ. Едини предполагатъ, че микроорганизмитъ, попадайки въ нашето тѣло, съ своята злокачествена дѣятелность причиняватъ въ него болѣститъ и по таковъ начинъ се явяватъ като тѣхни най-близки производители; други пакъ предполагатъ, че микроорганизмитъ съ само съжитници на болѣститъ и че тѣ се развиватъ въ нашето тѣло, слѣдъ заболяването му, когато имъ се дава възможность да се хранятъ добръ, благодарение болѣзненостѣта на тѣлитъ ни.

Впрочемъ, болѣзненостѣта е въ полза на първото предположение. Почти всичкитъ разнообразни микроорганизми, които се на-

¹⁾ Гл. „Здравне“, 1886 г., стр. 181.

миратъ при заразителнитѣ болѣсти, при пренасиането имъ, чрезъ присаждане, на здрави животни, произвеждатъ пълна картина на сѣщитѣ болѣсти, на които тѣ съ-отвѣтствуватъ. Така, бацилитѣ на лошата пѣпка, получени отъ *Коха* слѣдъ 115 присаждания, бѣдейки присадени на животни, произвеждатъ въ послѣднитѣ сѣщата болѣсть — лошата пѣпка. Сѣщето болѣзнетворно значение иматъ и не отколѣ открититѣ бактерии на сополивицата, които, при присаждане, сѣ способни да причинятъ настоящата сополивица. Както е доказалъ *Коха*, и не отколѣ изнамѣренитѣ отъ него охтични прѣчици така сѣщо дѣйствуватъ по истия начинъ. Ако тѣ, получени въ чистия си видъ, се присадятъ на нѣкое животно, то се получава картина на охтиката. На основание на този въ висша степенъ важенъ опитъ на *Коха*, въ настоящето време въ всичкитѣ болници е прието, при изслѣдванieto на охтичавитѣ, да се констатира преди всичко сѣществуването на прѣчицитѣ, отсѣтственето на които показва вече и не сѣществуването на самата болѣсть охтика. Относително холернитѣ занятаи, *Кохъ*, както и неговитѣ ученици, сѣ убѣдени, че тѣзи микроорганизми сѣ истинскитѣ възбудители на холерата, макаръ че извѣстния опитъ на смѣлия французинъ, който е прогълтналъ цѣла чаша на холерни испраздвания, противорѣчи на *Кох* овото утвърждение. Но *Кохъ* обяснява горнията случка съ това, че всичкитѣ, въобще, бактерии не обичатъ кислотитѣ и подъ тѣхното влияние тѣ се нейтрализиратъ, вслѣдствие на което и запятантѣ (холерни микроби), преглътнати отъ французина, не сѣ оказали върху му никакво вредително дѣйствие, като подвѣргнати на нейтрализируещото влияние на стомачинитѣ химически процеси. Болѣзнетворния характеръ е свойственъ така сѣщо и на бактеритѣ на червения вѣтъръ, всеналение на бѣлия дробъ и на други заразителнитѣ болѣсти. Всичкитѣ наведени горѣ фактове показватъ, че микроорганизмитѣ се явяватъ не като послѣдствие на болѣститѣ, но като тѣхни първоначални причини, тѣхни прями производители.

Съ какво тогава се обяснява болѣзнетворността на микроорганизмитѣ и съ какви паталогически процеси се съпровожда тѣхната дѣятелностъ? Обяснението злокачествеността на производимитѣ отъ микроорганизмитѣ дѣйствиа трѣбва да се търсятъ въ химическитѣ процеси, отъ които зависи тѣхната жизнена дѣятелностъ. Микроорганизмитѣ, като попаднатъ въ нашето тѣло, не оставатъ тамъ въ пасивно състояние; тѣмъ имъ потребно да се хранятъ, размножаватъ и за това тѣ встъпватъ въ отчаянна борба съ тканитѣ за придобиванне отъ послѣднитѣ нужния имъ за това хранителенъ материалъ, съ което развалятъ правилния вървежъ на функциитѣ, ослабватъ и намаляватъ силата и рѣстътъ на тканитѣ. Но съ това само не се ограничава дѣятелността на микроорганизмитѣ; тѣ работятъ още върху раскѣсването и разлагането на сложнитѣ органически съединения, въ резултата на която работа и се явяватъ разнообразнитѣ отровни продукти, тѣй нарѣчени *птомани*, които съ кръвта и лимфата се разнасятъ по цѣлото ни тѣло и го отравятъ. Разрушителното дѣйствие на птоманитѣ върху човѣческия организмъ е доказано съ многобройни опити, които, заедно съ това, косвенно указватъ на сѣществуващата свързка между развитието на птоманитѣ въ голѣмо количество и появяването на микроорганизмитѣ въ тѣлото. Така напр. доказано е, че въ време на тифознитѣ процеси умножаванieto на птоманитѣ върви твърдѣ бърже, въ зависимостъ на усиленото развитие на бацилитѣ, които предизвикватъ коремния тифъ. Д-ръ *Никати*, който е наблюдавалъ холерата въ Марсель, е направилъ анализъ на холернитѣ испраздвания и е намѣрилъ въ тѣхъ продукти, които напълно отговарятъ на птоманитѣ. Освободени отъ занятаитѣ (холернитѣ паразити) и введени въ организмътъ, тѣ сѣ произвеждали холера — ясно доказателство, че вредната дѣятелностъ на микроорганизмитѣ се искава въ произвежданieto на отравителни за организма продукти — птомани. Въ полза на това мнѣние говори и фактътъ, че нито една отъ заразителнитѣ болѣсти не явява своитѣ

признаци още на часътъ, когато ядътъ прониква въ тѣлото, а ги показва само слѣдъ изминването на известно време, а именно, подиръ истичането на тѣй паръ-ченния *инкубационенъ периодъ*, който обикновено се протака отъ 7 до 28 дена. Съ какво се обяснява този фактъ? Именно съ това, че въ това време се извършва глухо процесътъ на разчлененето на органическитъ съединения, послѣдствие на което има да се появятъ птоманитъ, които съ многобройното си пабиране и обнаружаватъ отравянето и зависмата отъ тѣхъ болѣсть съ всичкитъ ѝ признаци. Още за забѣлѣзване е чертата, която е свойствена на всичкитъ заразителни болѣсти, — именно, че тѣ сѫ неспособни къмъ *рецидива* (повтаряне). Организмътъ, който веднѣжъ е прекаралъ болѣстта, става къмъ нея нечувствителенъ и бива гарантиранъ отъ повторпо заболѣване. За обясняването на този фактъ съществуватъ нѣколко теории, една отъ които обяснява работа съ това, че микроорганизмитъ се развиватъ и хранятъ за смѣтка на питающитъ организмътъ вещества до тогава, до когато послѣднитъ се свършватъ и по такъвъ начинъ го лишаватъ отъ хранително съдържание. Спорѣдъ друга теория, развитието на микроорганизмитъ е възможно само до известенъ предѣлъ, задъ който тѣ почватъ вече да се унищожаватъ взаимно единъ други. Най послѣ, третия теория обяснява въпроса съ способността на организмътъ да се приспособява и да навикнува къмъ известни влияния, благодарение на което и може да се приучи да пренася опитумъ и други въ висша степенъ силни ядове.

Бактериологическитъ изслѣдвания на послѣднитъ двадесетъ години се стремятъ къмъ изучаването природата на указаниятъ отъ паразитарната теория врагъ, узнаването на неговитъ свойства и специални черти. Медицинския мѣръ очаква отъ тѣзи изслѣдвания указание на специфически способи за борба съ болѣстотворното дѣйствие на микробътъ. Но до сега такива способи още не сѫ се познали. Не сѫ се познали още такива специфически средства, които би дѣйствovali на право върху уни-

тожаването на микробитъ или пакъ чрезъ които вредителната дѣятелностъ на тѣзи послѣднитъ би могла да се отстрани. За сега съществува само *симптоматическо лѣкуване* (на признацитъ на болѣстта), което се стреми къмъ ослабването на лошитъ послѣдствия. Освѣнъ предпазителнитъ присаждания, които иматъ за цѣль, чрезъ постепенно присаждане на ослабенъ ядъ, да притѣлятъ неговата сила — отъ една страна, а отъ друга — да ослабятъ чувствителността на организма къмъ него, — въ послѣдно време е възникналъ новъ, твърдѣ оригиналенъ способъ на лѣкуване, който се състои въ впуцване въ организмътъ на живи гнилостни бактерии, които, както е вече доказано, сѫ едни отъ най-страшнитъ врагове на болѣстотворнитъ бактерии. Пустнати въ организмътъ, първитъ съвършено изидатъ и унищожаватъ послѣднитъ. Подобенъ бактериологически способъ на лѣкуване е билъ примѣненъ не отколѣ отъ италианския докторъ *Кантани* къмъ една болна отъ охтика жена. Той ѝ направилъ пулверизация (вдѣхване) съ гнилостни бактерии и полученитъ отъ това резултатъ билъ единъ отъ най-блестящитъ. На скоро въ харкотията сѫ се изгубили охтичинитъ прѣчици и болната е оздравѣла.

Отношение на обществото къмъ лѣкаритъ ¹⁾.

Ползата, която цѣлото общество, посредственно или непосредственно, извлича отъ неуморимата дѣятелностъ на лѣкарското съсловие, толкова е многобройна и важна, щото лѣкаритъ, отъ своя страна, иматъ пълно право

¹⁾ Въ сегашното време отношенията на лѣкаритъ по между си, къмъ обществото и на послѣдното къмъ лѣкаритъ сѫ ставали на всебѣдъ твърдѣ лоши. Лѣкаритъ въ гр. Нью-Йоркъ (Америка) сѫ наработили за себѣ си и за обществото единъ нравственъ законъ (code of Medical ethics), който биде напълно приетъ и отъ медицинското дружество въ гр. Мюнхенъ (Бавария). Починаемъ ви другаръ, д-ръ Б. М. Шапошниковъ въ Одесса, е превелъ този кодексъ на русски езикъ и е ималъ добрината да ни испрати единъ екземпляръ подъ надсловъ: «Сословіе врачей и публики». Отъ тази книжка извличаме за читателитъ си това, което се отнася до дѣятелността на обществото въ отношение къмъ лѣкаритъ. Не ще съмняваме, че и отношенията на послѣднитъ по между си и къмъ обществото заслужаватъ посочвания на нравственитъ правила, особено въ България, гдѣг

да очакватъ отъ обществото най-голямото уважение и почетъ. Обществото е длъжно да оценява справедливо добритъ качества на лѣкаритъ, да знае да отличава истинното знание отъ пустото, солидната (твърдата) научна подготовка и придобитата опитностъ отъ невѣжеството и върхуглѣдството. То е задължено съ всебавни мѣрки да подбужда и улеснява изучението на медицината. Въ хигиенически и други научни въпроси то е длъжно да се обръща своевременно къмъ лѣкаритъ, като изложи правилно работата и да изпълни въ точностъ даденитъ съвети. По-нататъкъ, то е задължено съ дума и работа да поддържа лѣкаритъ въ стремлението имъ да запознаятъ публиката съ правилна за запазване здравията и предупреждаване на болѣститъ, — въ желанието имъ да разпространяватъ здравословни понятия върху развиването на епидемическитъ болѣсти, и какъ, въ извѣстни случаи, човекъ да запази себе си отъ зараза и още много други полезни свѣдения, които ще докаратъ громадна полза и добро на самото общество.

Длъжности на болнитъ относително лѣкаритъ си.

§ 1. Членовѣтъ на лѣкарското съсловие, на които е възложено изпълнението на толкозъ тѣжки и трудни обязанности относително обществото и които толкозъ често жертвуватъ спокойствието и здравията си за благо на ония, които прибѣгватъ къмъ тяхъ за съветъ, иматъ цяло право да очакватъ и изискватъ, щото и пациентитъ имъ такожде да неказватъ чувствата си отъ признателността и дългътъ къмъ лѣкаритъ, при които търсятъ за себе си помощъ.

§ 2. Първата длъжностъ на всеки болѣнъ е да има довѣрие исклучително къмъ научно-образованитъ и припознати въ господарството лѣкари. Въ никое знание или занаятъ никой не се полага върху искусството на човекъ, който не е изучилъ дадения занаятъ или онова, що се отнася до званието му; толкозъ по-малко може да се допусне, че въ медицината, — наука, както е извѣстно, най-трудна и много сложна, — кой-да-е би придобилъ познания чрезъ едно само повърхностно наблюдение.

§ 3. Болнитъ длъжни сѣ да предпочитатъ този лѣкаръ, който води правиленъ, нормаленъ животъ, не се предава на излишество и общественно увеселение, или на какво-да-е друго частно занятие, което нѣма нищо общо съ не-

говото звание. Болния трѣбва да повѣрва грижата върху себе си и семейството си, до колкото е това възможно, исклучително само на единъ лѣкаръ; и така лѣкаря, като се запознае достатъчно съ особенноститъ на организма, привычнитъ и наклонноститъ на свои клиентъ (мущерни), ще го излѣкува много по-успѣшно отъ оногози, който нѣма тѣзи свѣдения.

Пациента (болния) е длъженъ да се обръща за съветъ къмъ своя лѣкаръ даже и въ случаитъ, които биха му се показали леки и незначителни: защото често нищожни причини раждатъ сложни послѣдствия. Още по-важно е да се взематъ съветитъ въ начало на тѣжкото болѣдуване. Вслѣдствие несъблюдение на тия правила често обвиняватъ медицината въ непълнотъ и невѣрностъ.

§ 4. Пациента е длъженъ да съобщава на лѣкаря право и отворено предполагаемата причина на болѣдуването си. Това е твърдъ необходимо, защото съ узнаването на надлежната причина се употребява и надлежното лѣкуване, което, въ противенъ случай, е невъзможно. Пациента да се не страхува никакъ, че той по такъвъ начинъ прави лѣкаря за довѣреното си лице; той трѣбва всѣкога да помни, че лѣкаря строго е длъженъ да запазва въ тайностъ това, което му е довѣрилъ болния. Особено женитъ не трѣбва да криятъ, отъ лъжовенъ срамъ, мѣстото на появлянето и причинитъ на болѣститъ си. Похвална е, на истинна, благоразумната скромностъ въ обикновения животъ, но въ медицината тя често може да има много лоши послѣдствия, и пациента може да погине отъ най-отвратителното страдание, което могло би да бъде предупредено съ своевременно му заявление на лѣкаря.

§ 5. Болния не трѣбва да обременява лѣкари съ дълги излишни раскази за работи отдавна минали и съ нѣща, които нѣматъ нищо общо съ болѣстъта му. Даже явленията, които дѣйствително се отнасятъ до неговата болѣстъ, болния ще изложи по-ясно, когато ще отговори на зададенитъ му отъ лѣкаря въпроси. Пациента трѣбва да освобождава лѣкаря отъ раскази за семейнитъ му и други работи, толкозъ повече, колкото тѣ не служатъ за обяснение на болѣстъта му.

§ 6. Болния е длъженъ немедленно и въ точностъ да изпълнява предписанията на лѣкаря. Той не трѣбва да искава некомпетентното си мнѣние върху тѣхното приложение и никога да не отвлѣча вниманието на лѣкаря или пакъ да влияе съ какво-да-е върху тия предписания. Неиспълнението на единъ кой-да е пунктъ може да направи преѣзходното предписание — вредно, па даже и пагубно. Тия заблѣжки на равно се отнасятъ и къмъ лѣкарскитъ распорѣждания относително храната, пиетото и дви-

има лѣкари, които по най-недостоеенъ начинъ се отнасятъ единъ къмъ други, като не се гнусятъ отъ най-отвратителни средства (клевета, доносъ, партизанство) за да постигнатъ паричнитъ преимущества и разнитъ служби; но „Здравие“ не се издава за лѣкаритъ, по само за обществото, за което отъ горната книжка извличаме само тѣзи параграфи, които се отнасятъ къмъ длъжноститъ му.

Ред.

женето. Въ време на оздравяването болният често сѫ наклонни да мислятъ, че тѣ могатъ да пренебрегватъ даденитѣ имъ наставления, вслѣдствие на което нерѣдко се случва да се възвръща болѣстѣта. Пациентитѣ никога не трѣбва да се довърватъ и приематъ лѣкарства отъ домораслитѣ «доктори и докторици», които, за съжалѣние, толкова често се срѣщатъ и у които се намѣрва въ запасъ за всѣка една болѣстъ по едно сигурно средство. Дирнето да бѣде колкото ще невинно, то все пакъ е вредно, защото нарушава планътъ на лѣкуването, определено отъ доктора.

§ 7. Пациента е длъженъ самъ да се стараетъ, щото да не приема дружескиятъ посѣщения на лѣкаритѣ, който него лѣкува; ако ли не можа да го избѣгне, то не трѣбва да се впуска съ него въ разговори върху болѣстѣта си, тъй като, неволно и безъ задна цѣль, посѣтителя — лѣкаръ може да направи нѣкоя заблѣжка, съ която да възбуди подозрѣние къмъ ползующия лѣкаръ и да даде поводъ на неспоразумѣние и несѣблюденіе на назначенното лѣкуване. Пациента никакъ не трѣбва, безъ съгласието на лѣкаря си, да привиква консултантъ. Въ висша степенъ важно е, щото лѣкаритѣ да дѣйствуватъ съгласно; защото при всичко, че лѣкуването на всѣки отъ тѣхъ въ отдѣлност може да бѣде успѣшно, — обаче, като се употребятъ лѣкарствата отъ разни доктори, безъ всѣкаква система, едновременно, тѣ, безъ съмнѣние, ще поведатъ къмъ гибелни послѣдствия.

§ 8. Ако ли пациента желае да остави своя лѣкаръ, то справедливостѣта и вѣжливостѣта изискватъ щото поне да му се обясни причината, за която се върши това.

§ 9. Пациентитѣ сѫ длъжни, по възможностъ, отъ заранъ да привикватъ лѣкаря си, преди обикновенното му излизаніе отъ къщи; защото, когато лѣкаря захване по-рано визититѣ си, той леко може да распредѣли времето си, та ще може да удовлетвори всичкитѣ привиквания. Пациентитѣ длъжни сѫ да избѣгватъ отъ да безпокоятъ лѣкаря въ време на обѣдъ или нощемъ. Болниятъ трѣбва да бѣдѣтъ готови да приематъ лѣкаря въ всѣко време, тъй като всѣко закъсняване може да му причини неприятности.

§ 10. Пациента, подиръ оздравяването си, длъженъ е да запази справедливата признателностъ къмъ лѣкаря за голѣмата му услуга, която той му е принесалъ; той трѣбва да помни, че отъ подобенъ родъ услуги не се отплащатъ само съ парични възнаграждения.

За възнаграждението.

На всѣкъ трѣба да се установитъ повече или по-малко определени правила между лѣкаритѣ, по които тѣ да се ръководятъ при получаването възнаграждение отъ своитѣ пациенти за визита или приеманіе въ дома. Стро-

гото съблюденіе на тия правила, съ еднаква точностъ по отношение къмъ всичкитѣ пациенти и съобразно съ даденитѣ обстоятелства, е работа на съвѣстѣта на лѣкаря. За консултантитѣ всѣки отъ лѣкаритѣ получава еднакво възнаграждение. Въобще много желателно би било, щото срока за полученіето възнаграждението да не надминава полугоднето. Ако подиръ неспичаніето на тоя срокъ и послѣ повторително напомняване, длъжимото възнаграждение не се получи, то тогава лѣкаря има право да си ги получи чрезъ съда. А още по-желателно би било, въ интереса на всичкото съсловіе, щото лѣкаритѣ да съобщаватъ единъ другиму тия лица или семейства, които много плати сѫ се указали несправилни платци, или пъкъ съвѣстъ е отклонили отъ изпълненіе обизанности сѫ относително лѣкаритѣ.

Таблица на непраздността.

Много жени, които сѫ станали тѣжки, искатъ да знаятъ кога ще родятъ. Това много лесно може, ако не положително, то приблизително да се опредѣли, стига само да се заблѣжи времето на послѣдното мѣсечно очистианіе. Като се приеме, въ среденъ изводъ, че непраздността се продължава 280 дена, — къмъ времето, когато е имало за послѣднѣтъ път мѣсечно очистианіе, притурятъ деветъ мѣсеца и седемъ дена — въ това число приблизително ще послѣдва ражданието. Разбира се, че това смятаніе е приблизително, защото жената може да роди по-рано или по-късно отъ този срокъ; но разликата не бива по-голяма отъ десетъ дена. За улеснение на пресмятаніето даваме долу една таблица, раздѣлена на по петъ дена; ако послѣдното мѣсечно очистианіе не се пада на показаннитѣ числа, то къмъ тѣхъ се притуря разликата (напримѣръ, ако послѣдното очистианіе бива на 2 Януарий, то ражданието ще послѣдва на 9 Октомврий).

Времето на послѣдното мѣсечно очистваніе.	Времето на ражданието.
Януарий 1	Октомврий 8
« 5	« 12
« 10	« 17
« 15	« 22
« 20	« 27
« 25	Ноемврий 1
« 28	« 4
Февруарий 1	« 8

Времето на последното мѣсечно очистване.	Времето на раждането.
Февруарий 5	Ноемврий 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27
" 25	Декемврий 2
Мартъ 1	" 6
" 5	" 10
" 10	" 15
" 15	" 20
" 20	" 25
" 25	" 30
" 28	Януарий 2
Априлий 1	" 6
" 5	" 10
" 10	" 15
" 15	" 20
" 20	" 25
" 25	" 30
" 28	Февруарий 2
Май 1	" 5
" 5	" 9
" 10	" 14
" 15	" 19
" 20	" 24
" 25	Мартъ 1
" 28	" 4
Юний 1	" 8
" 5	" 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27
" 25	Априлий 1
" 28	" 4
Юлий 1	" 7
" 5	" 11
" 10	" 16
" 15	" 21
" 20	" 26
" 25	Май 1
" 28	" 4
Августъ 1	" 8
" 5	" 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27
" 25	Юний 1
" 28	" 4
Септемврий 1	" 8
" 5	" 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27

Времето на последното мѣсечно очистване.	Времето на раждането.
Септемврий 25	Юлий 2
" 28	" 5
Октомврий 1	" 8
" 5	" 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27
" 25	Августъ 1
" 28	" 4
Ноемврий 1	" 8
" 5	" 12
" 10	" 17
" 15	" 22
" 20	" 27
" 25	Септемврий 1
" 28	" 4
Декемврий 1	" 7
" 5	" 11
" 10	" 16
" 15	" 21
" 20	" 26
" 25	Октомврий 1
" 28	" 4

Ако непрадната жена не е забѣлявала времето на последното си мѣсечно очистване, то тя трѣбва да слѣди поне кога ще осѣти първитѣ движения на дѣтето; ако къмъ това време приключимъ още 20 или 22 седмици, то ще получимъ числото, въ което ще се роди дѣтето. Но трѣбва да забѣлжимъ, че това смѣтанне не е вече и приблизително вѣрно, но само предположително.

Лъскавитѣ рѣцѣ.

Отъ проф. А. Валента.

Всѣмъ, който има работа съ болни, трѣбва денемъ и нощемъ, колкото се може по често, да мие рѣцѣтъ си. При това естествено е, особено зимно време, че рѣцѣтъ се напукватъ и нараняватъ, което не само че е неприятно, но може да докара и лошава послѣдствия, тъй като върху такива рѣцѣ твърдѣ лесно става заразяването.

При сегашното употребяване на карболовата или сюлейменова вода, горѣописанното неприятно състояние на рѣцѣтъ става още по-често.

Азъ съмъ опитвалъ срѣщу това всички възможни косметически средства, но напразно; отъ тѣхъ най-повече заслужатъ внимание бадеменитъ трици, но тѣ сж твърди скъпи. Случайно намѣрихъ едно ефено, просто, безвредно и сигурно средство за предпазване рцѣтъ отъ разваляние. За постигане на послѣдното азъ поставямъ така: слѣдъ като добръ измититъ рцѣ изсъхнатъ, намазвамъ ги на всѣкъ съ омекчителенъ мехлемъ (*unguentum emolliens*); подиръ това поливамъ на рцѣтъ малко сапуненъ спиртъ (*spiritus saponatus*) и ги растривамъ, една съ друга, слѣдъ което ги отривамъ съ пешкиръ. Съ това тази операция се свършва.

Този способъ се е употрѣблявалъ въ болницата ми (клиника) вече двадесетъ години. И макаръ че азъ правя това само веднажъ на день — обикновено сутрина, слѣдъ преглѣжданieto на болнитъ — азъ съмъ ималъ винаги хубави, лѣскави и чисти рцѣ.

Това безвредно средство, като му се добави малко парфюмъ (миризливо вещество), може съ голѣмъ успѣхъ да се употрѣблява отъ всѣкакви и даже най-хубавитъ и нѣжни женски рцѣ¹⁾.

Новъ способъ на спанне.

Докторъ Менли-Хилти, въ Швейцария, е обнародвалъ въ «*Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere*» една статия подъ надсловъ: «Разумното спанне», въ която препорѣчва да спимъ съ главата на долу и съ издигнати на горѣ крака.

Самъ докторътъ Менли спи така вече 4 години: той туря нѣщо (дѣска, скиджкъ, столъ, или друго нѣщо) подъ краката на кровати, който става наклоненъ на 3, 19, 26 и 36 сантиметра височина. Той е издигалъ толкова високо при спанието краката си и толкова дълбоко главата — за да изучи има ли нѣкое вредно дѣйствие, когато спимъ съ главата на долу. Въ резултата той е намѣрилъ, че освѣнъ гдѣто нѣма никаква вреда, но се получава и голѣма полза: като страдалъ често отъ главоболие, той се е избавилъ отъ него, шомъ захваналъ да спи по този начинъ — съ главата на долу; освѣнъ това, презъ цѣлия день той се е осѣщавалъ по-бодъръ и по-способенъ за работа.

Докторъ Менли така описва явленията на подобното спанне: въ скоро време слѣдъ ляганieto, лицето се зачервява, згорѣщава се, и повѣкогажъ даже легко се испотява; пулса на шията бие нѣщо по-силно въ ушитъ и се чува до кѣтъ заспимъ. Общото състояние при това не е неприятно, както може да се пред-

полага; наопаки, човѣкъ се осѣща като че съ го издигнали и го носятъ. Сутринта цѣлото лице бива по-пѣлно и човѣкъ изглѣда да е по-дебелъ, отъ колкото вечерта. Лицето, шията, както и грѣдитъ ставатъ по-пѣлни, сравнително колкото сж биле, а коремътъ отпадна въ дебелината си.

На основание опыта върху себѣ си и върху другитъ хора, докторъ Менли се е убѣдилъ напѣлно, че подобенъ родъ спанне не принася никаква вреда, но докарва голѣма полза особено за хора нервози, често страдаючи отъ главоболие, въ началото на охтика, при геморои (маяжъ), при морска болѣсть и т. н.

Докторъ Менли дава слѣдующитъ наставления за практическото употрѣбление на препорѣчания отъ него способъ: наклонната плоскостъ на кровати се прави съ помощта на нѣкой впитъ или чрезъ подлагане на разни предмети подъ двата крака на кровати. Този способъ на спанне трѣбва да се усвои въ ранната възраст и да се слѣдва непрекъснато. По-възрастнитъ хора трѣбва лека-по-лека да преминатъ къмъ това «разумно спанне», щото организма нмъ да навикне къмъ него. Тѣ трѣбва всѣки 14 дена да изваждатъ по една възглавница така, щото да навикнатъ да спятъ хоризонтално. Слѣдъ това, пакъ лека-по-лека, да издигнатъ кровати така, щото главата нмъ да се намира нѣщо по-долу и само слѣдъ дълъгъ навикъ трѣбва да почнатъ да спятъ съ високо на горѣ издигнати крака. Вставанieto отъ сънъ трѣбва да се вършва не изведнажъ, но по-леко и постепенно.

Като излагаме този новъ способъ на спанне, ний сме, разбира се, далекъ отъ да го препорѣчваме на читателитъ си. Може би, съ време ний ще видимъ, какъ хората плтватъ съ желѣзницата, вапоритъ и въ пайтонитъ съ главата на долу и краката на горѣ, — но сега за сега ний поне не можемъ да препорѣчаме този способъ. Като не сме правили никогажъ подобни опитвания, не можемъ да се произнесемъ дали подобно спанне е, наистина, разумно или не. Само една бѣлѣжка ще си позволимъ. Знаймо е, че въ Швейцария твърдѣ много е развита болѣстѣта гуша, тѣй щото почти не може да се намѣри швейцарецъ безъ тази болѣсть, въ по-голѣма или по-малка степенъ. Въ гушата се набира много кръвъ и по-малко отъ нея притича къмъ главата, отъ което се явява често главоболие, блѣдностъ на лицето, мѣчно дишанне и проч. За такива хора, които страдатъ отъ гушата, разбираме, че спанието съ главата на долу може да бѣде полезно, защото кръвта не се застоява въ гушата и по-лесно притича къмъ главата. Ако това обяснение може да се приложи къмъ новия способъ на спанието, то въ истото време къмъ него прилича и русската приказка: «каквото е здраво за нѣмеца, за русина е смъртъ».

¹⁾ «*Memorabilia*» 1887 № 7.

СМЪСЪ.

÷ Както ни съобщаватъ, въ с. Вакарелъ, Самаковска околия, умръ на 18 Февруарий н. г. Стойко Стойчевъ на 112 годишната си възраст. Същиятъ дописникъ ни съобщава, че въ с. Долни Катарци, Златишката околия, живѣе до сега една баба на 120 годишна възраст. Ще бъдемъ много признателни на мѣстния лѣкаръ, ако се удостовери въ истинността на това съобщение и ще опише по-подробно употребата баба.

— Прочутия профессоръ Карлъ Рекламъ, редакторъ на „Gesundheit“ („Здравие“), умрълъ на 6 Мартъ т. г. въ г. Лейпцигъ, на 66 годишната си възраст. Проф. Рекламъ е билъ на всѣкъдъ извѣстенъ като талантливъ популяризаторъ на медицината и хигиената.

— Холерата все още плаши Европата: въ Катания (Сицилия) имаше 15 холерни случая, отъ които 9 сѫ биле смъртелни.

± Презъ миналата година, спорѣдъ смѣтката на „Prag. Med. Woch.“, е имало 48,000 болни отъ холера, отъ които сѫ умръли 22,000 човѣка.

— Болѣстѣта «бѣсъ» е не позната въ Калифорния. Тамошнитѣ лѣкари търсятъ причината на това приятно явление. «D. Med. Woch.», 1886, № 46.

И Титлата «докторъ» е въведена въ употребяване въ 12 столѣтие, при очюване на университетятъ. Първия, който е получилъ титлата «докторъ медицинъ», билъ някой си Вилхелмъ Гердеина, който е билъ одостоеенъ съ тази титла въ 1329 година отъ университета въ Асти. Ibidem.

ОБЯВЛЕНИЯ.

ГРАФИЧЕСКО АТЕНИЕ

КСИЛОГРАФИЯ — ХЕМИГРАФИЯ

и ЛИТОГРАФИЯ

на Д. Панайотовъ, въ г. Търново.

Испъзва поръчки:

- 1) съ цѣни конкурентни,
- 2) съ условенъ срокъ,
- 3) разноски за порто въ предѣлитъ на Княжеството наши.

Цѣнитѣ се съобщаватъ при заявление.

1—3

ЕЖЕДНЕВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

„БЪЛГАРИНЪ“

Спомоществ. предплатено.

За година	лева	20
„ 6 мѣсеца	„	10
„ 3 „	„	5
„ 1 мѣсець	„	2

РУССКІЙ МАГАЗИНЪ

И. КАРЛОВСКАГО

ВАРНА — ПУМЕНЪ

Продава по най-умѣренни цѣни:

Чай, сахаръ, свѣщи, черенъ хайверъ, разни консерви, макарони, брашно, мармалади, конфети, бисквити, вина разни: бордо, шампанско, ромъ, конякъ, ликери, бенедиктинъ и др.

Военно Офицерски и Солдатски вещи, самовари и разни издѣли отъ Варшавско сребро и никель: ножови, вилки, жалци и пр.

Сапуни разни и други благовонни нѣща. Крѣвати, столони, напалета и голутроня. Въжа катрапени и бѣли. Гвозди конски, краски (бол), масло и лакъ; мазило за чистене разни метали. Аржантинъ за посребриванне метали отъ Аржанъ плаке; одобринъ — цѣръ за мазоли и брадавици. — Разни лампи: за масса, висячи и стѣнни; горѣлки, нова система: дава много добъръ пламъкъ за русскій газъ. Пиянино, фабрика Франке въ Лайпцигъ. Разни лесени платна; фланели; разни обуца мъжки, дамски и дѣтски. Разни албуми, портфели и др. Разни рѣсавници: мъжки, дамски и дѣтски отъ добра кожа; коприсени и вълнени разни чорапи. Земледѣлчески орудия, като: рала, тріори за трошение кукурузъ, жетварчи, разни жѣлзени издѣли и др. Фарфорни вещи и стеклария.

Хартія, червенъ воскъ и други канцелярски потребности.

Према поръчки на камбани, икони, хоругви, одежди свѣщеннически и други църковни принадлежности, тъй също всѣкакви църковни и учебни книги. 5—5

Продължава се подписката

за абониране на вѣстникъ
„З Д Р А В И Е“
презъ 1887 година.

III. година. Излиза въ г. Варна, 3 пѣти въ мѣсеца.

Всичкитѣ абонати, които предплатятъ за цѣлата година, ще получатъ, като подарѣкъ, по единъ термометръ.

Цѣната за година е десетъ лева. Допуща се предплата и за ½ година, но подарѣка се непраща слѣдъ получаванieto на втората половина отъ абонамента. За ученицитѣ и долнитѣ воински чиновѣ цѣната се намалява до осемъ лева за годината съ подарѣка. Поръчки безъ предплата не се приематъ въ внимание.